

Djetinjstvo u srednjem vijeku

Tina Klišanin 6.d

Tema ovoga rada je usporedba srednjovjekovnog načina života djece i današnjeg života djece. Usporedbu ću vršiti osobito u odnosu na uloge članova obitelji i njihova očekivanja od djece te u odnosu na način obrazovanja djece.

Odnos roditelja prema djeci u srednjem je vijeku bio uvelike različit od današnjeg. Roditelji nisu bili toliko emocionalno vezani za djecu kao što su to danas i djeca su ranije napuštala roditeljski dom. Obzirom da su žene u obitelji imale zadatke vezane uz upravljanje poslugom i imanjem, o djeci su se najviše skrbile dadilje. Učile su djecu čitati i pisati te ih poučavale o matematici. Nekad su se time bavile i majke. Za razliku od toga, današnju djecu uče učitelji i profesori u školskim ustanovama, a roditelji nisu aktivno uključeni u obrazovanje svoje djece.

Dok su se srednjovjekovni dječaci pripremali za život vitezova i vježbali ratničke vještine, djevojčice su uglavnom učile pjevati, svirati i plesati. Danas nema takve podjele prema spolovima i sva djeca u osnovnoj školi uče isto gradivo. Kasnije se kroz srednjoškolsko i visokoškolsko obrazovanje usmjeravaju prema zanimanjima za koja se žele školovati.

Od igračaka djeca srednjeg vijeka koristila su figurice vojnika i konjića te lutke. Kako kroz obrazovanje, tako i kroz igre, djeca su se od najranije dobi pripremala za život u odrasloj dobi. I danas se djeca igraju sličnim igračkama, ali sve manje i manje obzirom na razvoj novih digitalnih igara koje se igraju na računalima i mobitelima. Također, današnja su djeca više bezbrižna, odnosno manje su opterećena time koja će biti njihova uloga u životu i društvu kada odrastu.

Od djevojčica u srednjem vijeku očekivalo se da se udaju jako mlade, i to čak u dobi između 12 i 14 godina. Njihove brakove dogovarali su roditelji. Nekada su djevojčicama dopuštali da se ne udaju, ali onda su se one povlačile u samostane i postajale časne sestre. Danas djeca dugo ostaju živjeti u roditeljskom domu i sve kasnije sklapaju brakove. Također, pristupanje redovničkim redovima rezultat je odabira samih djevojaka i žena, te nije povezano s time da djevojka ne želi udaju.

Ujedno, život djece u srednjem vijeku razlikovao se ovisno o tome je li dijete pripadalo puku ili plemstvu. Tu nalazimo niz zanimljivosti vezanih uz djetinjstvo u srednjem vijeku.

Primjerice, plemkinje nisu dojile svoju novorođenu djecu jer se smatralo da dojenje smanjuje plodnost, dok su žene iz puka to rado činile i time stvarale bliskiji kontakt sa svojom djecom.

U današnje vrijeme dojenje beba se preporučuje i potiče, a prehrana umjetnim mlijekom obično je povezana sa zdravstvenim stanjem majke, rjeđe time da majka ne želi dojiti svoje novorođenče.

Obje klase omotavale su svoje bebe u platnene trake s tamnijim trakama prekriženima preko tijela. To je služilo zaštititi od hladnoće i od insekata, ali također i tome da bebe ne mlataraju slobodno udovima i tako ispadnu iz kolijevke. Ljudi su bili praznovjerni pa su tako bebama stavljali ogrlice od velikih koraljnih perli kao zaštitu od zla. Neki su čak u kolijevkama ostavljali kriške kruha i nož kako bi od beba otjerali zle duhove. Kada su djeca naučila hodati nije bila rijetkost da ih se drži na uzici ili stavlja u drvene hodalice. Danas se takvi običaji smatraju vrlo opasnima, a praznovjerje je prava rijetkost.

Umotana beba i malo dijete u hodalici

U srednjem vijeku smatralo se da djetinjstvo završava u dobi od 7 godina života, što se poklapalo s početkom školovanja. I danas školovanje počinje otprilike u istoj dobi, ali djetinjstvo tada nikako ne završava. Dapače, kroz cijelu osnovnu školu djeca su, osim učenju, posvećena i igri odnosno druženju.

Za razliku od današnje djece koja odrastaju uglavnom u sigurnom obiteljskom okruženju, neka djeca srednjega vijeka već su s početkom školovanja slana u internate u kojima su živjeli život prema strogim pravilima. Ustajali su jako rano, molili se, jeli jednostavne obroke i učili.

Poslijepodne su se mogli malo posvetiti igri i druženju, ali navečer su opet molili i išli spavati prije zalaska sunca.

Djeca u školi

Važno je naglasiti da su djeca srednjeg vijeka, neovisno o tome jesu li se školovala kod kuće ili u školama, uglavnom naučila čitati i pisati. Nešto češće su djevojčice učile čitati kod kuće od dječaka, a razlog tome je što nisu sve škole za njih bile besplatne, dok za dječake uglavnom jesu bile. Od sredine 15.-tog stoljeća pa sve do 1900-tih za učenje abecede koristio se tzv. *hornbooks*. To su zapravo bila drvena vesla na koja je bio pričvršćen list pergamenta, a na pergamentu su bila ispisana slova i riječi.

Komplet od tri hornbooka

Osim učenja čitanja i pisanja, srednjovjekovna su djeca učila i mnoge druge korisne stvari kako bi naučili baviti se zanimanjem koje će im trebati za život. Često su se učili upravo istim zanimanjima kojima su se bavili i njihovi roditelji, npr. stolariji, zemljoradnji, izradi svijeća itd. Djevojčice su se učile kuhati, šivati, vrtlariti, uzgajati male životinje, brinuti se o mlađoj djeci i slično, a sve kako bi jednoga dana uspješno vodile kućanstvo.

Uobičajena dob za početak učenja zanata, tzv. naukovanje, bila je 14 godina. To je obično značilo da je šegrt obećao raditi za malu plaću kod majstora, dok su roditelji morali također uplaćivati doprinos. Zauzvrat bi majstor obećao da će svog šegrtu naučiti zanatu.

Djeca su počela raditi čim su bila sposobna

Proizlazi da je početak naukovanja u srednjem vijeku bio u slično vrijeme kao i danas, odnosno poklapa se sa početkom srednjoškolskog obrazovanja u našoj zemlji. Međutim, za razliku od djece srednjeg vijeka, u današnje vrijeme djeca kroz školovanje ne uče korisne stvari koje bi im mogle poslužiti u kućanstvu, kao što je npr. kuhanje.

Iz ovoga rada mogu zaključiti kako je djetinjstvo u srednjem vijeku bilo teže od današnjeg. Obzirom da su se djeca već u ranoj dobi pripremala za život kad odrastu, mislim da nisu imala dovoljno slobode, a izbor njihovih igara i aktivnosti bio je jako sužen. Odrasli su im gotovo u potpunosti određivali što će raditi, pa mi je drago da nisam živjela u tom dobu.

IZVORI:

- Udžbenik iz povijesti za šesti razred osnovne škole
- <https://stores.renstore.com/history-and-biography/childrens-lives-in-the-middle-ages-and-the-renaissance>
- <https://povijest.hr/drustvo/kultura/djetinjstvo-u-seoskim-sredinama-pocetkom-novog-vijeka>